

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економіко-гуманітарний інститут, гуманітарний факультет
(повне найменування інституту, назва факультету)

Кафедра міжнародних економічних відносин
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА ДИПЛОМНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему: Зовнішньоекономічна діяльність підприємств України у
контексті Євроінтеграційних зрушень**

Виконав

студент _VI_ курсу, групи _ГФ-213М
спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини», ОПП
«Міжнародний бізнес»

(код і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Шрам М.О.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник Ситников М.М.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Грицаненко В.І.

(прізвище та ініціали)

м. Запоріжжя
2018 рік

РЕФЕРАТ

КДМР: 118 с., 13 рис., 10 табл., 11 формул, 73 джерела, 2 додатки.

Мета роботи – на підставі дослідження і аналізу сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств України, розробити пропозиції, щодо прискорення євроінтеграційних процесів.

Об'єкт дослідження - процес здійснення та сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств.

Предмет дослідження - теоретико-методичні та науково-практичні аспекти розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств України у контексті євроінтеграційних зрушень.

Методи дослідження - Теоретичні і методичні засади магістерської роботи ґрунтуються на системному та узагальненому вивченні стану зовнішньоекономічної діяльності України та українських підприємств, які було досліджено в працях вітчизняних вчених та в офіційних джерелах інформації та статистики. Для досягнення поставленої мети було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, такі як: системно-структурний для визначення і класифікації основних понять і термінів; історичний для дослідження еволюції зовнішньоекономічної діяльності України; метод аналізу і синтезу, для дослідження сучасного стану і зовнішньої торгівлі підприємств; експертний, розрахунковий, порівняльний, графічний для проведення детального аналізу зовнішньоекономічної діяльності України з ЄС; абстрактно-логічний для теоретичного узагальнення і формування висновків.

Анотація. Дослідження присвячено сучасному стану зовнішньоекономічної діяльності України та українських підприємств зокрема. Проаналізовано основні тенденції, проблеми та перешкоди подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності, з урахуванням процесів інтеграції, що мають місце в економіці нашої країни. Деталізовано та узагальнено основні етапи євроінтеграційних зрушень, що вже відбулися.

Проаналізовано стан зовнішньої торгівлі України з Європейським Союзом, в умовах Повної та всеохоплюючої зони вільної торгівлі України та ЄС. Зроблено відповідні висновки, щодо проведеного аналізу зовнішньоекономічної діяльності бізнес-структур України. Наведено практичні та теоретичні рекомендації можливостей подолання перешкод та вирішення проблем у сфері подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств нашої держави.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ОПЕРАЦІЇ, ЄС, ЕКСПОРТ, ІМПОРТ, ЄВРОІНТЕРГАЦІЯ, ПІДПРИЄМСТВО, РОЗВИТОК.

Аннотация. Исследование посвящено современному состоянию внешнеэкономической деятельности Украины и украинских предприятий в частности. Проанализированы основные тенденции, проблемы и препятствия дальнейшего развития внешнеэкономической деятельности, с учетом процессов интеграции, имеющих место в экономике нашей страны. Детализированы и обобщены основные этапы евроинтеграционных сдвигов, которые уже состоялись. Проанализировано состояние внешней торговли Украины с Европейским Союзом, в условиях Полной и всеобъемлющей зоны свободной торговли Украины и ЕС. Сделаны соответствующие выводы, согласно проведенному анализу внешнеэкономической деятельности бизнес-структур Украины. Приведены практические и теоретические рекомендации возможностей преодоления препятствий и решения проблем в сфере дальнейшего развития внешнеэкономической деятельности предприятий нашего государства.

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОПЕРАЦИИ, ЕС, ЭКСПОРТ, ИМПОРТ, ЕВРОИНТЕГРАЦИЯ, ПРЕДПРИЯТИЕ, РАЗВИТИЕ.

Abstract. The research is devoted to the current state of foreign economic activity of Ukraine and Ukrainian enterprises in particular. The main trends, problems and obstacles of the further development of foreign economic activity are analyzed, taking into account the integration processes taking place in the economy

of our country. The main stages of the European integration changes that have already taken place are elaborated and summarized. The state of foreign trade of Ukraine with the European Union, under the conditions of the Complete and Comprehensive Free Trade Area of Ukraine and the EU is analyzed. Appropriate conclusions were made regarding the analysis of foreign economic activity of business structures of Ukraine. The practical and theoretical recommendations of possibilities of overcoming obstacles and solving problems in the sphere of further development of foreign economic activity of enterprises of our state are given.

FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY, FOREIGN ECONOMIC OPERATIONS, EU, EXPORT, IMPORT, EUROINTEGRATION, ENTERPRISE, DEVELOPMENT.

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну дипломну магістерську роботу.....	2
Реферат.....	4
Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів.....	9
Вступ.....	10
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРИНЦИПИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	14
1.1 Теоретичні засади та класифікація основних видів зовнішньоекономічної діяльності.....	14
1.2 Становлення та розвиток зовнішньоекономічної діяльності в Україні.	22
1.3 Основні чинники та передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності.....	30
2 АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ З КРАЇНАМИ ЄС.....	39
2.1 Становлення та розвиток економічних взаємовідносин між Україною та Європейським Союзом.....	39
2.2 Аналіз зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств на прикладі ПрАТ «Плутон» та ПрАТ «Запоріжжкран».....	47
2.3 Торговельні відносини, як основа ЗЕД між Україною та ЄС	55
3 ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ.....	70
3.1 Дослідження сучасних світових тенденцій розвитку міжнародного бізнесу у сфері здійснення ЗЕД	70
3.2 Визначення основних проблем та перешкод на шляху покращення ефективності ЗЕД на рівні бізнес-структур України.....	77
3.3 Пропозиції і рекомендації, щодо збільшення ефективності ЗЕД українських підприємств.....	81

4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ...	86
4.1 Аналіз потенційних небезпек.....	86
4.2 Заходи по забезпеченню безпеки.....	88
4.3 Заходи по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці.....	94
4.4 Заходи з пожежної безпеки.....	99
4.5 Заходи безпеки у надзвичайних ситуаціях.....	101
Висновки.....	105
Перелік джерел посилання.....	108
Додаток А Аналіз теоретичного поняття ЗЕД.....	116
Додаток Б Звіт про фінансові результати діяльності ПАТ «Запоріжжкран».....	118

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Баранов Р.А. Основні тенденції міжнародного бізнесу. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/35832/1/33_198-203.pdf (Дата звернення 12.10.2018)
2. Березуцький В. В. Основи охорони праці [Текст] : підручник / В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Г. Г. Валенко та ін.; за ред. проф. В. В. Березуцького. – Х.:Факт, 2005. – 327 с.
3. Вишинська Т. Л., Генералов О. В., Севрук І. М. Сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами в Україні, Scientific Journal «ScienceRise», №3/3(8), 2015, с. 41-45
4. Вінник О. М. Господарське право: Курс лекцій, Київ, Атіка, 2004, с. 624
5. Возний Н.Р., Левко М.М., Черниш Р.Е. Проблеми та перспективи регулювання світової торгівлі товарами в Україні, Науковий вісник НЛТУ, Львів, Вип. 22 (7), 2012, с. 151-159
6. Волинець Д., Ткаченко Т. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України, Актуальні проблеми економіки та управління, 2015, № 9, URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/41662/43220> (Дата звернення 12.08.2018)
7. Гой І.В., Смелянська Т.П. Зовнішньоекономічна діяльність. Навчальний посібник, Київ, Центр учбової літератури, 2013, 368 с.
8. Гордополов В. Ю. Сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності резидентів України. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". 2016. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5264> (дата звернення 23.09.2018)
9. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 14.06.2018)
10. ГОСТ 12.1.019– 90 ССБТ Електробезпека. Загальні вимоги

11. ГОСТ 12.1.030– 91 ССБТ Електробезпека. Захисне заземлення, занулення.
12. ГОСТ 12.2.007.0–75 «Изделия электротехнические. Общие требования безопасности».
13. Далик В.П., Дуляба Н.І. Проблеми розвитку української зовнішньої торгівлі послугами. Регіональні проблеми розвитку територіальних систем: теорія, практика, перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (15–16 квітня 2016 р.). Ч. 3; ред. кол.: М.А. Лендел (гол. ред.). Ужгород. ФОП Сабов А.М. 2016. С. 26–29.
14. Далик В.П., Дяліба Н.І. Зовнішня торгівля України: реалії та перспективи розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету, Вип. 7, 2016, с. 110-113
15. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне та штучне освітлення».
16. ДБН В.2.5-67:2013 «Опалення, вентиляція та кондиціонування».
17. Денисова І.В., Самофалова О.А. Проблеми та перспективи розвитку міжнародної торгівлі, 2016. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/43633/1/Denisova_international_trade.pdf (Дата звернення 18.10.2018)
18. Дискіна А.А., Красненська О.Б. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України, III Міжнародна науково-практична конференція «Формування потенціалу економічного розвитку промислових підприємств», 2017, URL: https://economics.opu.ua/files/science/form_ek_rozv/2017/30.pdf (Дата звернення 25.09.2018)
19. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства, Навчальний посібник, Київ, ЦНЛ, 2004, С. 171.
20. ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні стандартні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин»
21. ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку».

22. Експорт спростовує міфи: що показала торгівля України з ЄС у 2017 році. Європейська правда, 2018. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/03/13/7078607/> (дата звернення 03.08.2018)

23. Експорт та імпорт Україною товарів у 2010-2012 роках. Статистичний збірник «Україна та країни СНД 2010-2012 рр.». URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_snd_.htm (дата звернення 12.09.2018).

24. Єлісеєнко О. В., Скобелева Г. С., Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України, Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу, 2014, № 4, С. 9–12.

25. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці [Текст] : підручник / В. Ц. Жидецький. – 5-те вид., доп. – К. : Знання, 2014. – 373 с.

26. Задоя А.О., Зовнішня торгівля України: сучасні масштаби, структура і тенденції. Академічний огляд, 2016. 2 (45). с. 110–117.

27. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, N 29, ст. 377) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення 14.06.2018)

28. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в 2016 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/zviti-pro-vikonannya/zvit-pro-assotsiatsiyu-2016.pdf> (дата звернення 26.09.2018)

29. Зінь Е.А., Дука Н.С. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник для внз. Київ: Кондор, 2009. 432 с.

30. Зовнішня торгівля України товарами у 2017 році. Український інститут майбутнього, 2018. URL: <https://www.uifuture.org/post/zovnisna-torgivla-ukraini-tovarami-u-2017-roci/> (Дата звернення 21.09.2018)

31. Індекси. Міністерство фінансів України, 2017. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/index/inflation/> (дата звернення: 22.08.2018)

32. Катренко Л. А. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум [Текст] : навчальний посібник / Л. А. Катренко, Ю. В. Кіт, І. П. Піскун – 2-ге вид., стер. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007.

33. Ковальчук Т.Г. Оцінка стану зовнішньоекономічної діяльності та створення сприятливих умов її розвитку в Україні. Молодий вчений. 2017. № 11 (51). С. 1190-1194

34. Кодекс Цивільного захисту України

35. Кондратюк А., Жалдак Г. Проблеми та перспективи зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. Економічний дискурс, Вип. 1, 2016, С.121-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ed_2016_1_15 (дата звернення 12.10.2018)

36. Мазаракі А.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник. Київ: Київ. Нац. торг.-ун-т. 2012. 824 с.

37. Макаренка М.І., Хомутенко Л.І. Європейська інтеграція. Навч.посібн., Київ, Центр учбової літератури, 2014, С. 344

38. Мельник, Т. М., Вишинська Т. Л. Іллегалізація сфери зовнішньої торгівлі товарами в Україні, Економічний часопис ХХІ ст., 2014, № 7-8(1), С. 44–47.

39. Михасик О.Д. Основні проблеми розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Молодий вчений. 2017. № 1 (41). С. 666-669

40. Мовчан В. Експорт спростовує міфи: що показала торгівля України з ЄС у 2017 році. Європейська правда. 2017. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/03/13/7078607/> (дата звернення 14.09.2018)

41. Новак В.О., Мостенська Т.Л., Гуріна Г.С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: підручник. Київ: Кондор 2012.

42. Новікова О.Є., Садридінова Т.Ш. Систематизація наукових поглядів щодо визначення сутності терміна «Зовнішньоекономічна діяльність» Вісник Хмельницького національного університету, № 2. Т. 2, 2014, с. 183-186.

43. НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин»

44. Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за видами економічної діяльності у 2010-2014 роках. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2013/pr/orp_rik/orp_rik_u.htm (дата звернення 12.08.2018).

45. Офіційний сайт ПАТ «Запоріжжкран» URL: http://www.kran.zp.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=259&Itemid=375 (дата звернення 21.08.2018)

46. Офіційний сайт ПрАТ «Плутон» URL: <http://pluton.ua/> (дата звернення 12.08.2018)

47. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=2&series=NE.EXP.GNFS.KD.ZG&country=WLD> (Дата звернення 10.10.2018)

48. Офіційний сайт Комітету статистики України URL: http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2017/expr_u.html (дата звернення 18.08.2018)

49. П'янкова О.В. та Ралко О.С., Зовнішня торгівля України: проблематика структурних змін та пріоритетів. Економіка і суспільство, 2016. № 5. с. 65–71.

50. Пахалюк Т.О., Скрипник Н.Є. Розвиток міжнародного бізнесу в умовах глобалізації, Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара, URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/436.pdf>

51. Підсумки саміту Україна-ЄС 2016. РБК-Україна. URL: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/itogi-sammita-ukraina-es-2016-1480014052.html> (дата звернення 23.09.2018)

52. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/ukraine-eu-trade> (дата звернення 10.10.2018)

53. Романенко В.А., Лебедева Л.В. Зовнішня торгівля України з ЄС: тенденції, проблеми, перспективи, Економіка і суспільство, Вип. 9, Мукачівський державний університет, 2017, с. 71-77

54. Ростовська Д.С. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України, 2014, Ужгородського національного університету. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1104/> (Дата звернення 14.09.2018)

55. Сазонець О.М., Качан О.І. Дослідження основних форм здійснення міжнародного бізнесу Вісник ЖДТУ, 2014, № 4 (70), с. 79-85

56. Сидяга Б. Проблеми розвитку торговельного потенціалу України, Соціально-економічні проблеми і держава, 2014, Вип. 1 (10), С. 250-256.

57. Сібекіна А. Ю. Перспективи розвитку економічної співпраці України з ЄС в умовах вільної торгівлі Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2015. №5-6 (82-83). С. 97-104

58. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист [Текст] : навч. посіб. для вузів / М. І. Стеблюк. – К. : Знання, 2013, - 487 с.

59. Стратегічний план діяльності Міністерства фінансів України на 2014 бюджетний рік та два бюджетних періоди, що настають за плановим (2015-2016 роки) URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=392926&cat_id=392729 [Дата звернення 29.09.2018]

60. Сучасний стан та проблеми експортної політики, сайт Державної підтримки URL: <http://www.ukrexport.gov.ua/> (дата звернення 14.08.2018)

61. Талавіра Є.В. Сучасні тенденції регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах глобалізації, Ефективна економіка, № 9, 2014. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3355>

62. Тюріна Н. М., Карвацка Н. С., Назарчук Т. В. Зовнішньоекономічна діяльність України: оцінка стану, проблеми та чинники впливу на розвиток. Вісник Хмельницького національного університету . 2017. № 2. Том 2. С. 147-154

63. Тюріна Н.М., Карвацка Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури». 2013.

64. Український експорт: показники статистики 2018. URL: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/zakon_kr_perebuiv/4592.html (Дата звернення 04.11.2018)

65. Хаджинов І. В. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств донецької області в умовах АТО. Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. 2016. № 3 (39). С. 183-187

66. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. навч. Посібник, Тернопіль, 2017, с.137

67. Шкурупій О.В., Гончаренко В.В., Артеменко І.А. Навч. посіб., Київ, Центр учбової літератури, 2012, 248 с.

68. Шрам М.О. Євроінтеграційна спрямованість зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств, як передумова інклюзивного розвитку. Генерування інновацій інклюзивного розвитку: національний, регіональний, міжнародний вимір: тези доп. міжн. наук.-практ. конф (Запоріжжя, 4-5 жовтня 2018 р.). Запоріжжя, 2018. С.

69. Шрам М.О. Україна-ЄС: активізація зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Підприємницька модель економіки та управління розвитком підприємства: тези доп. І міжн. наук.-практ. конф. (Житомир, 8-9 листопада 2018 р.) Житомир, 2018. С. 488-492

70. Щодо першочергових заходів зовнішньоторговельної політики в контексті структурних трансформацій зовнішньої торгівлі України після вступу до СОТ. Аналітична записка Національний інститут стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/622/>

71. Щодо тенденцій розвитку економіки України у 2014-2015 рр. Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1635> (дата звернення 25.08.2018)

72. Юхименко П.І., Гацька Л.П., Півторак М.В. Міжнародний менеджмент навчальний посібник, Київ, Центр учбової літератури, 2011, 488 с.

73. Ян Пекло. Відносини ЄС та України: історія втрачених можливостей і невиконаних очікувань. URL: http://www.ji-magazine.lviv.ua/2016/Peklo_Vidnosyny_EU_ta_Ukrainy.htm (дата звернення 28.09.2018)